

2021-10-13

RS/643/2021

Göran Hallman
Folkhälsoenheten

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
bjorn.cappelin@regeringskansliet.se

Svar på remiss av Europeiska kommissionens förslag om etablerandet av en europeisk myndighet för krisberedskap på hälsoområdet (HERA)

Dnr S2021/06529

Sammanfattning

Region Jämtland Härjedalen är positivt till europeiskt och globalt samarbete för att bekämpa covid-19 och andra allvarliga hälsohot. Detta samarbete måste dock ske med beaktande av subsidiaritetsprincipen och medlemsländernas huvudansvar för såväl hälso- och sjukvård, socialtjänst och folkhälsoarbete som katastrofhantering.

EU:s arbete bör inriktas på att stödja medlemsländerna och deras lokala och regionala myndigheter i arbetet med att hantera hälsohot, främja god folkhälsa och tillhandahålla god hälso- och sjukvård. Region Jämtland Härjedalen är huvudsakligen positivt till att ECDC:s och EMA:s roller stärks.

COVID-19-pandemin avslöjade betydande sårbarheter i den europeiska hälsoberedskapen inför och på nödsituationer för folkhälsan.

EU:s strukturer, medlemsstater och industrisektorn som är involverade i medicinska motåtgärder var inte tillräckligt beredda för att säkerställa en effektiv utveckling, tillverkning, upphandling och rättvis fördelning av viktiga medicinska motåtgärder som svar på pandemin. Pandemin avslöjade också för många fragmenterade forskningsaktiviteter i hela unionen, ofta ganska begränsade i omfattning och begränsad tillverkningskapacitet för medicinska motåtgärder, liksom sårbarhet i relaterade globala leveranskedjor. Dessa begränsningar resulterade i slutändan i förseningar och ineffektivitet i svaret på pandemin, vilket kostade liv och skadade den europeiska ekonomin.

I ett tidigt skede under denna pandemi, blev det snabbt uppenbart att för att avsluta denna globala kris behöver vi inte bara COVID-19 vacciner, vi måste också se till att alla i världen har tillgång till dem. Detta utlöste globala ledare att kräva en lösning som skulle påskynda utvecklingen och tillverkningen av COVID-19-vacciner, samt diagnostik och behandlingar, och garantera snabb, rättvis och rättvis tillgång till dem för människor i alla länder. Idag har vi den lösningen – COVAX. Resultatet av ett extraordinärt och unikt globalt samarbete, med mer än två tredjedelar av världen engagerade – COVAX har världens största och mest

varierande portfölj av COVID-19-vacciner, och som sådan representerar världens bästa hopp om att få den akuta fasen av denna pandemi till ett snabbt.

Region Jämtland Härjedalen anser att då virus och pandemier inte känner gränser bör ansvaret åvila HERA att tydligt omfatta även hur vi som EU-gemenskap kan stötta tillgången till godkända vacciner och göra dessa tillgängliga för alla människor.

EN MYNDIGHET FÖR BEREDSKAP OCH INSATSER VID HÄLSOKRISER (HERA)

Under 2022 avser EU-kommissionen etablera en ny myndighet kallad Health Emergency Response Authority (HERA). Myndigheten blir EU:s motsvarighet till USA:s BARDA och kommer att ansvara för samordning, beredskap, utrustning och vaccin i hälsonödlagen. Förhoppningen är att HERA ska vara igång redan senvåren 2022.

Region Jämtland Härjedalen är generellt positiv till en ökad samordning och effektivisering på europeisk nivå utan att detta skall få påverka det enskilda medlemslandets fastställda hälsopolitik avseende organisering och genomförande av god vård.

Region Jämtland Härjedalen vill i detta sammanhang också understryka betydelsen av att EU:s institutioner och myndigheter ser till att den inre marknaden upprätthålls och fungerar även i krissituationer. En viktig lärdom från covid-19-krisen är att det är viktigt att inte upphandling och transporter av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra varor och tjänster försvåras i kristider. Kriser får heller inte omöjliggöra för vård- och omsorgspersonal och andra nyckelgrupper att arbetspendla över nationsgränserna även till icke medlemsstat.

Region Jämtland Härjedalen anser att det i inrättandet av en ny myndighet baserad på den struktur som Barda har finns en uppenbar risk för reduktion av nationella myndigheter möjligheter att agera utifrån nationella villkor och förutsättningar. Men samtidigt är förslaget relativt återhållsamt och handlar mest om ökat informationsutbyte och förstärkning av befintliga EU-myndigheter, exempelvis för att snabbt kunna skicka personal och resurser till hälsomässiga krisområden.

Att det inte blir mer än så beror främst på att hälsovården inom EU uttalat tillhör medlemsländernas ansvarsområde och så ska det fortsätta vara. Varje EU-land bestämmer själv hur vården ska fungera och EU-kommissionen är högst medveten om att intresset just nu är lågt för att lämna över befogenheter till Bryssel.

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

Region Jämtland Härjedalen anser att EU måste fullt ut beakta subsidiaritetsprincipen och medlemsländernas (regioners) huvudansvar för såväl hälso- och sjukvård, socialtjänst och folkhälsoarbete som katastrofhantering.

Region Jämtland Härjedalen anser att vårt yttrande syftar till att minska ojämlikheten i hälsan samtidigt som samordningen förbättras på EU-nivå, vilket bidrar till hälsosystemens motståndskraft på lång sikt, med fokus på förebyggande åtgärder och förstärker de regionala och lokala myndigheternas roll.

Region Jämtland Härjedalen anser det klart att regioner ligger närmast medborgarna och därför har en långtgående roll att spela för att definiera problem och få hållbara lösningar på plats.

Region Jämtland Härjedalen anser att det är viktigt att göra en åtskillnad mellan vården före, efter och under en kris och att vissa saker måste hanteras på nationell eller regional nivå.

Region Jämtland Härjedalen anser att gemenskapen ska fokusera på gränsöverskridande samarbete som tar hänsyn till de faktiska skillnaderna mellan regioner och medlemsstaterna. För att lyckas måste vi dela information och bästa praxis så att vi kan utesluta och hantera framtida hälsokriser. Det ska inte vara möjligt att beslagta produkter som beställts av ett land inom gemenskapen men transporteras via ett annat.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Eva Hellstrand (C)
Regionstyrelsens ordförande